

**บทบาทของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศที่มีต่อร่างพ.ร.บ.คู่ชีวิต
ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี**
**The role on the role of a group of LGBT towards the draft of
Civil Partnership Bill in Mueang Chonburi District Chonburi Province**

บุญยวีร์ เตชะอำไพ, ผศ.ดร.จักรี ไชยพินิจ
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Email : cop.copinene@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง บทบาทของกลุ่ม บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศที่มีต่อร่างพ.ร.บ.คู่ชีวิตในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี เป็นการศึกษาบทบาท ความคิดเห็น และปัญหาข้อเกี่ยวข้องของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศที่มีต่อร่างพ.ร.บ.คู่ชีวิต ด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และจากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ตลอดจนใช้วิธีการสังเกตความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะที่มีต่อร่างพ.ร.บ.คู่ชีวิตของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักที่กำหนดไว้ 3 กลุ่ม ดังนี้ 1) กลุ่มนักวิชาการ 2) กลุ่มบุคคลในสมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดชลบุรี 3) กลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศมีบทบาทน้อยต่อการผลักดันให้เกิดร่างพ.ร.บ.คู่ชีวิต ส่วนความคิดเห็นกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศที่มีต่อร่างพ.ร.บ.คู่ชีวิตมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันออกไปตามทัศนคติของแต่ละบุคคล ซึ่งสามารถแบ่งได้ 3 แนวทางดังนี้ 1) เห็นด้วย 2) เป็นการโอกาสให้บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ 3) ไม่เห็นด้วย ในส่วนของปัญหาข้อเกี่ยวข้องของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ แบ่งได้ 2 แนวทางดังนี้ 1) แก้อำนาจในพ.ร.บ.จดทะเบียนครอบครัวเป็นบุคคลสองบุคคล 2) แก้สิทธิต่างๆให้เท่าเทียมกับสิทธิของคู่สมรสชายหญิง

Abstract

The role on the role of a group of LGBT towards the draft of Civil Partnership Bill in Mueang Chonburi District Chonburi Province is a study of the role, opinion, and related issues of a group of individuals with sexual diversity on the life of the spouse. By qualitative research, we collect information from documents and from semi-structured interviews, as well as to observe the opinions, comments or suggestions of the following three main group of primary data providers. 1) Academics Group 2) group of people in Rainbow Sky Association of Thailand Chonburi Provincial Office 3) Group of LGBT

The research found that a group of LGBT plays a little role in driving the draft of Civil Partnership Bill. The opinion section of a group of individuals with sexual diversity on the act of a couple of different opinions is based on individual attitude. This can be divided into three ways: 1) agree 2) as an opportunity for people with sexual

diversity 3) not agree. In the part of the group's related issues, gender diversity can be divided into two ways: 1) solve the commandments in the Family Registration Act as two persons. 2) Edit the rights equally to the rights of the spouse. Men and women

บทนำ

ตั้งแต่หลังยุคสงครามโลกที่ 2 มีการกล่าวถึงและให้ความสำคัญเกี่ยวกับ สิทธิมนุษยชน ซึ่งเกิดขึ้น อย่างเป็นรูปธรรมในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน คือการประกาศเจตนารมณ์ในการร่วมมือระหว่าง ประเทศที่มีความสำคัญในการวางกรอบเบื้องต้นเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน และเป็นเอกสารหลักด้านสิทธิ มนุษยชนฉบับแรก ซึ่งที่ประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2491 (ค.ศ. 1948) โดยประเทศไทยออกเสียงสนับสนุน กล่าวคือ สิทธิมนุษยชนเป็น สิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานที่เป็น ของพวกเราทุกคน ไม่ว่าจะเราจะเป็นใคร หรืออยู่ที่ไหนบนโลกใบนี้ ไม่ว่าคุณจะมีเชื้ออะไร หรือใช้ชีวิตแบบไหนก็ ตาม(แอมเนสตี อินเตอร์เนชั่นแนล 561 .ออนไลน์)

ในสังคมไทยอาจจะกล่าวได้ว่าค่อนข้างยอมรับในความหลากหลายทางเพศ และบริบทใหม่ๆของ เพศที่แตกต่างจากเดิมในสมัยก่อน ซึ่งคุณลักษณะของแต่ละเพศที่ปรากฏขึ้นในแต่ละสังคมไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้น ตามธรรมชาติแต่ได้ถูกสร้างขึ้นผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคมที่ซับซ้อนและซึมซับเข้าไปเป็นส่วนหนึ่ง ของความเป็นตัวตนของคนในสังคม ความเป็นชายและความเป็นหญิงจึงถูกสั่งสอนและเรียนรู้ไปตามบทบาท สังคมตามที่กำหนดไว้ ความสัมพันธ์ทางเพศที่ถูกต้องและดีงามก็คือ ความสัมพันธ์ระหว่างคนต่างเพศใน ครอบครัว ในขณะที่ปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นจริง ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันจะเห็นได้ว่ามนุษย์แต่ละคน อาจมีความสามารถในการดำเนินชีวิตได้ตรงความคาดหวังทางสังคมหรืออาจจะแตกต่างไปจากความ คาดหวังเหล่านั้นก็ได้ และในทำนองเดียวกัน มนุษย์แต่ละคนก็อาจจะมีวิถีทางเพศที่หลากหลายมากกว่า ความสัมพันธ์แบบรักต่างเพศเท่านั้น เพราะในสภาพความเป็นจริงของสังคม ความหลากหลายของวิถีทาง เพศเป็นสิ่งที่พบเห็นได้อยู่เสมอไม่ว่าจะยุคใดสมัยใด หากพิจารณาจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในยุคโบราณ ของกรีก โรมันและอียิปต์จะเห็นได้ว่าการแสดงออกถึงพฤติกรรมแบบรักเพศเดียวกันนั้นเกิดขึ้นมานาน แล้วหลายศตวรรษ ดังปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ต่างๆ เช่น ภาพวาด งานแกะสลักบนฝาผนัง วรรณกรรม ฯลฯ (วิภาดา เอี่ยมคง, 2553 หน้า 2)

สิทธิตามกฎหมายที่คู่รักชายหญิงมีสิทธิเลือกได้ว่าจะใช้ชีวิตคู่อยู่ด้วยกันแบบ จดทะเบียนสมรส และ ไม่จดทะเบียนสมรส ซึ่งในขณะที่คู่รักเพศเดียวกันไม่มีแม้โอกาสเลือก ซึ่งส่งผลให้คนรักเพศเดียวกันขาด สิทธิหลายอย่างที่พึงมีในฐานะคนในครอบครัวเดียวกัน

ในปัจจุบันมี 19 ประเทศ ใน 4 ทวีปทั่วโลก ที่ให้สิทธิการแต่งงานในกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลาย ทางเพศได้แก่ เบลเยียม เดนมาร์ก อังกฤษ เวลส์ ฝรั่งเศส ไอร์แลนด์ เนเธอร์แลนด์ นอร์เวย์ สวีเดน โปรตุเกส สเปน อาร์เจนตินา บราซิล อูรุกวัย แคนาดา เม็กซิโก สหรัฐอเมริกา แอฟริกาใต้ และนิวซีแลนด์ ขณะที่ประเทศไทย ร่างพ.ร.บ.คู่ชีวิตกำลังอยู่ในกระบวนการของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) พิจารณาและเมื่อเห็นชอบจึงจะประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยจะใช้ระยะ 120 วันก่อนที่มีผลบังคับใช้ แต่อย่างไรก็ตามสิทธิที่ คู่ชีวิต ไม่เสมอภาคกับ คู่สมรส แต่ก็มีรองรับการสร้างครอบครัว ทรัพย์สิน การรับบุตร บุญธรรม มรดก และสามารถจดทะเบียนคู่ชีวิต และสิทธิในการยินยอมรักษาพยาบาล อำนาจจัดการศพ การ ดำเนินคดีอาญาแทนคู่ชีวิต การเรียกร้องสินไหมทดแทนจากการขาดไร้อุปการะ การจัดการทรัพย์สิน การรับ

มรดก ซึ่งนับว่าเป็นการดำเนินการลักษณะค่อยเป็นค่อยไปโดยเริ่มต้นจากการรับรองสถานะและจดทะเบียน
คู่ชีวิตเพื่อเป็นการรับรองสิทธิเบื้องต้นก่อนจะพัฒนาไปสู่การสมรสที่เท่าเทียมกันต่อไป

ซึ่งสมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย เล็งเห็น ปัญหาที่ผู้มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทยยัง
ถูกสังคมตีตรา เลือกปฏิบัติ ถูกผลิตซ้ำในภาพลักษณ์ที่ด้อยค่าในสังคม และด้วยเหตุผลที่ต้องการให้เกิดความ
เข้มแข็งในกลุ่มผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ ทั้งนี้สมาคมฟ้าสีรุ้งได้สนับสนุนและผลักดันให้เกิดร่างพ.ร.บ.

คู่ชีวิต เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ

ทั้งนี้การออกร่างพ.ร.บ.คู่ชีวิตอาจจะมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจและความคิดเห็นต่างๆ ของกลุ่ม

บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศที่อนุญาตให้จดทะเบียนคู่ชีวิตในเพศเดียวกันได้ แต่ความเสมอภาคยังไม่

เท่าเทียมเท่าคู่สมรส (ชาย-หญิง) ซึ่งอาจจะขัดกับหลักความเท่าเทียมในพ.ร.บ.ความเท่าเทียมระหว่างเพศ

พ.ศ. 2558 ซึ่งคุ้มครองป้องกันมิให้มีการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมระหว่างเพศ และอาจจะขัดกับรัฐธรรมนูญ

แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 4 ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของ

บุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง ปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอกัน และ มาตรา

27 กำหนดให้บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิ เสรีภาพ และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่า

เทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความ

แตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของ

บุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมือง

อันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำได้และอาจจะทำให้เกิดคำถามว่าทำไมสิทธิ

ของคู่ชีวิตไม่เท่าเทียมเหมือนกับสิทธิของคู่สมรสไม่ว่าจะเป็นบุคคลทั่วไปหรือบุคคลที่มีความหลากหลายทาง

เพศในฐานะเป็นพลเมืองไทยเหมือนกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศที่มีต่อร่างพ.ร.บ.คู่ชีวิต ในเขต

อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศที่มีต่อร่างพ.ร.บ.คู่ชีวิต ใน

เขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขร่างพ.ร.บ.คู่ชีวิตในอนาคต

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องบทบาทของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศที่มีต่อร่างพ.ร.บ.คู่ชีวิต ในเขต

อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรีเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งมีวิธีการดำเนินการศึกษาตามลำดับขั้นตอน

ต่อไปนี้

1. รูปแบบการวิจัย
2. ผู้ให้ข้อมูลหลัก
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารหรือการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยการทบทวนแนวความคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ สิทธิที่ได้รับในร่าง พ.ร.บ. คุชชีวิต

1. แนวความคิดเกี่ยวกับหลักความเท่าเทียม
2. แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศและเพศสภาพ
3. กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
  - 3.1 พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศพ.ศ. 2558
  - 3.2 ร่างพระราชบัญญัติการจดทะเบียนคูชชีวิต พ.ศ. ....
4. บริบทสมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย
5. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดังนี้

ผู้วิจัยได้ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารหรือการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมต่าง ๆ แนวคิดตามหลักพุทธศาสนา ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองและสังคม จากงานเขียน ต่าง ๆ ของพระไพศาล วิสาโล โดยทำการสังเคราะห์และวิเคราะห์ จากผลงานต่าง ๆ ในรูปของเอกสาร บทสัมภาษณ์ งานวิจัยและบทความต่าง ๆ การศึกษาทฤษฎีต่างๆที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษาหรือการยอมรับความหลากหลายทางเพศในระบบราชการเป็นการศึกษาถึงความคิดเห็นบุคลากรในราชการซึ่งขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารชั้นทุติยภูมิ (Secondary Source) ซึ่งได้แก่

- พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558
- ร่างพระราชบัญญัติการจดทะเบียนคูชชีวิตพ.ศ. ....
- งานวิจัย เอกสาร บทความที่เกี่ยวข้อง

2. ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ

โดยผู้ศึกษาใช้วิธีการเข้าไปหาข้อมูลในพื้นที่ (Field Research) และสัมภาษณ์จากผู้ที่สามารถให้ข้อมูลหลัก(key – informants) ได้แก่กลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรีแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. นักวิชาการ
  - 1.1 ผศ.ดร. ไพบูลย์ พงษ์แสงพันธ์
  - 1.2 ดร. กังวาล พองแก้ว
  - 1.3 ดร. ธีรภัทร พัฒนา
2. สมาคมฟ้าสีรุ้งสำนักงานจังหวัดชลบุรี
  - 2.1 นายภาคิน อมตะฤทธิกุล
  - 2.2 นายณฤชิต ตรีบุญ

- 2.3 นายจิรภาส นาพันตริก
- 3. กลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ
  - 3.1 นายสิทธิพร จิ้งรุ่งฤทธิ์
  - 3.2 นางสาวนกกกาญจน์ วงศ์สวัสดิชาติ
  - 3.3 นางสาวอภิสรยา โยธา
  - 3.4 นายชนาธิป ผาสุก

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแนวการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview Guide) ซึ่งกำหนดแนวคำถามเฉพาะที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนั้นในระหว่างการสัมภาษณ์ (ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์เอง) ผู้สัมภาษณ์สามารถปรับถ้อยคำและการเรียงลำดับของคำถามในการสัมภาษณ์ เพื่อให้เหมาะกับผู้ที่ให้สัมภาษณ์แต่ละคน และบริบทของการสัมภาษณ์จริงในแต่ละกรณี

การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือสำหรับใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น โดยศึกษาหลักการทฤษฎี เกี่ยวกับการสืบค้นสารสนเทศ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวคิดและแนวทางในการสร้างเครื่องมือ
2. สร้างเครื่องมือ โดยการศึกษาหลักการสร้างแบบสอบถาม แล้วกำหนดประเด็นและขอบเขตคำถามด้วยการจัดหมวดหมู่ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อพิจารณาแบบสอบถามเบื้องต้น ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านตรวจเครื่องมือ ทำการทดสอบหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของคำถามในแต่ละข้อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ครอบคลุมเนื้อหา ความถูกต้องของการใช้ภาษา และสอดคล้องกับการวิจัย จากผู้เชี่ยวชาญประกอบไปด้วยดังนี้
  - 2.1 ดร.ญาณกร โท้ประยูร ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาเพื่อการพัฒนาแห่งสถาบันรัชต์ภาคย์
  - 2.2 ดร.จักร์พงษ์ เปี่ยมเมตตา อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันรัชต์ภาคย์
  - 2.3 ดร.รุ่งรัตน์า เจริญจิตต์ บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) จะทำการสัมภาษณ์เพื่อรวบรวมข้อมูลมาใช้ในการอ้างอิง และอธิบายประเด็นการศึกษาเรื่องบทบาทของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศที่มีต่อร่างพ.ร.บ.คู่ชีวิต ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่ดำเนินการควบคู่ไปกับการเก็บข้อมูลตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้ายในการวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้หลักการตีความ (interpretive analysis) โดยมีขั้นตอนที่สำคัญดังนี้

1. การถอดเทปข้อมูลการสัมภาษณ์แล้วเขียนสรุป
2. การจัดหมวดหมู่ของข้อมูลตามประเด็นในวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้แก่
  - เพื่อทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างบทบาท ความคิดเห็นและปัญหาต่อร่างพ.ร.บ. คู่ชีวิตของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี
  - เพื่อทราบถึงปัญหาของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศที่มีต่อสิทธิที่ได้ในร่างพ.ร.บ. คู่ชีวิต
3. การเชื่อมโยงระหว่างในเชิงเหตุและผลตามวัตถุประสงค์การศึกษาโดยการวิเคราะห์บทบาท ความคิดเห็นและปัญหาของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขเนื้อหาของพ.ร.บ. คู่ชีวิต

ผลการศึกษาและอภิปรายผล

1. บทบาทของกลุ่มที่มีความหลากหลายทางเพศที่มีต่อร่างพ.ร.บ. คู่ชีวิต

จากการสัมภาษณ์กลุ่มนักวิชาการที่เป็นผู้มีความหลากหลายทางเพศ โดยจำแนกตามเพศกำเนิด เป็นเพศชาย 3 คน

- คุณโจโจ้เป็นบุคคลเดียวในกลุ่มวิชาการที่มีบทบาทในการผลักดันก่อให้เกิดร่างพ.ร.บ. คู่ชีวิต เพราะคุณโจโจ้เป็นคณะกรรมการในการพิจารณาแก้ไขและเสนอความคิดเห็นร่างพ.ร.บ. คู่ชีวิต ฉบับแรก
- คุณตูน ไม่มีบทบาทและส่วนร่วมในการผลักดันให้เกิดพ.ร.บ. คู่ชีวิต
- คุณบอม ไม่มีบทบาทและส่วนร่วมในการผลักดันให้เกิดพ.ร.บ. คู่ชีวิต

จากการสัมภาษณ์บุคลากรในสมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย สำนักงานจังหวัดชลบุรี โดยจำแนกตามเพศกำเนิดเป็นชาย 3 คน

- คุณแสบมีบทบาทในการผลักดันก่อให้เกิดร่างพ.ร.บ. คู่ชีวิต เนื่องจากได้ร่วมกิจกรรม Gender Matters นับว่าเป็นการผลักดันทางอ้อม
- คุณแจ่มไม่มีบทบาทและส่วนร่วมในการผลักดันให้เกิดพ.ร.บ. คู่ชีวิต
- คุณฮอน ไม่มีบทบาทและส่วนร่วมในการผลักดันให้เกิดพ.ร.บ. คู่ชีวิต

จากการสัมภาษณ์กลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ โดยจำแนกตามเพศกำเนิดเป็นเพศชาย 2 คน เพศหญิง 2 คน

- คุณเฟิร์สได้ลงชื่อในแคมเปญรณรงค์ผลักดันและสนับสนุนพ.ร.บ. คู่ชีวิต จัดทำโดยสมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทยในเว็บ Change.org
- คุณเปิ้ลไม่มีส่วนร่วมในการผลักดันเลย แต่มีการรับรู้เกี่ยวกับร่างพ.ร.บ. คู่ชีวิต
- คุณแป้ง ไม่มีบทบาทและส่วนร่วมในการผลักดันให้เกิดร่างพ.ร.บ. คู่ชีวิต
- คุณเกม ไม่มีส่วนร่วมและบทบาทใดๆในการผลักดันให้เกิดร่างพ.ร.บ. คู่ชีวิต

2. ความคิดเห็นของกลุ่มที่มีความหลากหลายทางเพศที่มีต่อร่างพ.ร.บ.คู่ชีวิต

สรุปความคิดเห็น

ดร.กั้วหา พองแก้ว (คุณโจโจ้) : การแต่งงานไม่ใช่เป็นเพียงแค่การยอมรับทางกฎหมาย แต่หมายถึงการเข้าถึงทรัพยากรเข้าถึงสิทธิพื้นฐานในฐานะที่เป็นมนุษย์

รศ.ดร. ไพบุลย์ พงษ์แสงพันธ์ (คุณตูน) : โดยรวมแล้วไม่เห็นด้วยกับร่างพ.ร.บ.นี้

ดร.ณัฐภัทร พัฒนา (คุณบอม) : รู้สึกเฉยๆ เพราะไม่ได้ปรารถนาเรื่องคู่ชีวิต

นายภาคิน อมตะฤทธิกุล (คุณแสบ) : อยากให้มีความเท่าเทียมกัน ในเรื่องของเพศ และการคุ้มครองทางกฎหมาย

นายนายจิรภาส นาทันตริก (คุณเจ) : ต้องการความเท่าเทียม

นายณฤชิต ตรีบุญ (คุณฮอน) : อยากให้เกิดความเท่าเทียมกับทุกเพศ

นายสิทธิพร จิงรุ่งฤทธิ์ (คุณเฟิร์ส) : ลิงหลอกเจ้า ผักชีโรยหน้า

นางสาว (คุณเปิ้ล) : แสดงให้เห็นถึงการเริ่มต้นของการให้สิทธิตามกฎหมายของคู่ชีวิตในประเทศไทย เริ่มที่จะเปิดเสรีภาพทั่วไปให้กับเพศทางเลือกมากขึ้นจากอดีต ซึ่งเป็นสิ่งใหม่ของสังคมไทยและยากที่จะยอมรับได้สำหรับกลุ่มคนบางกลุ่ม

นางสาวอภิสรรา โยธา (คุณแป้ง) : เป็นการเปิดโอกาสของบุคคลทั่วไปให้มีสิทธิได้มากขึ้นตามเพศวิถีไม่ใช่เพศสภาพ

นายชนาธิป ผาสุก (คุณเกม) : ส่วนตัวคิดว่าดี แต่ในสังคมไทยอาจจะไม่ยอมรับหรือเข้าใจในร่างพ.ร.บ.นี้

3. เพื่อศึกษาถึงปัญหาข้อเกี่ยวข้องในการปรับปรุงแก้ไขร่างพ.ร.บ.คู่ชีวิต

จากการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญแบ่งออกได้เป็น 5 กรณีดังนี้

กรณีที่ 1 : สิทธิในการลดหย่อนภาษี ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญทั้งหมดไม่พอใจกับสิทธินี้ที่ไม่ได้รับในร่างพ.ร.บ.

คู่ชีวิต ทำให้มีความรู้สึกว่าจะไม่ยุติธรรมในการเสียภาษี ซึ่งบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศต่างก็มีฐานะเป็นประชาชนชาวไทยเช่นกัน มีหน้าที่ไม่แตกต่างกัน เสียภาษีเท่ากันหรือมากกว่า

กรณีที่ 2 : สิทธิรับสวัสดิการร่วมจากรัฐในฐานะคู่สมรส ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญส่วนใหญ่ไม่พอใจกับสิทธินี้ที่ไม่ได้รับในร่างพ.ร.บ.คู่ชีวิต เนื่องจากมีความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสิทธิพื้นฐานด้วยการจำกัดเพศเฉพาะแค่คู่สมรสชายหญิงเท่านั้น ทำให้ขัดกับหลักสิทธิมนุษยชนที่บัญญัติไว้หมวด 3 ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

กรณีที่ 3 : สิทธิในกองทุนประกันสังคมของคู่สมรส ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญส่วนใหญ่มีความเห็นคล้ายกันกับกรณีที่ 2 คือความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสิทธิพื้นฐานที่ควรได้รับ

กรณีที่ 4 : สิทธิในการใช้ชื่อสกุลร่วมกัน ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญส่วนใหญ่ไม่พอใจกับสิทธินี้ที่ไม่ได้รับร่างพ.ร.บ.คู่ชีวิต เนื่องจากพื้นฐานของการสร้างครอบครัวเริ่มมาจากทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกัน การใช้ชื่อสกุลร่วมกันเป็นการบ่งบอกถึงการสร้างครอบครัวและเพิ่มความมั่นคงให้กับชีวิตคู่ได้ในระดับหนึ่ง

กรณีที่ 5 : ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญทั้งหมดมีความเห็นเดียวกันว่า ควรแก้ไขสิทธิต่างๆให้ครอบคลุมถึงเท่าเทียมคู่สมรสก่อนประกาศใช้ร่างพ.ร.บ.คู่ชีวิต

อภิปรายผล

1. ด้านบทบาทพบว่า บทบาทของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศที่มีต่อร่างพ.ร.บ.คู่ชีวิต ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรีจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญพบว่ามีบทบาทน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภาดา เอี่ยมคง (2553) ได้ทำการศึกษาเรื่องผลสะท้อนของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศในสังคมไทยพบว่า การต่อสู้เคลื่อนไหวของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศในการเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการทางนโยบายสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับสิทธิของกลุ่มตน แสดงให้เห็นถึงการเพิ่มพื้นที่ทางการเมืองของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศในระบบการเมือง

2. ด้านความคิดเห็นพบว่า บทบาทของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศที่มีต่อร่างพ.ร.บ.คู่ชีวิต ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรีจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญพบว่ามีความคิดเห็นแบ่งออกเป็น 3 แนวทาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ใดที่เกี่ยวข้อง แต่สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

3. ด้าน แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขร่างพ.ร.บ.คู่ชีวิต พบ ว่า บทบาทของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศที่มีต่อร่างพ.ร.บ.คู่ชีวิต ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรีพบว่าสิทธิที่ได้รับยังไม่ครอบคลุมและเท่าเทียม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชวิมโรจน์ อีร์พัชรพร (2559) ทำการศึกษา เรื่องสิทธิความเสมอภาคในการสมรสของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย พบว่า ผลการวิจัยพบว่า คู่หลากหลายทางเพศในประเทศไทย ประสบปัญหา สืบเนื่องจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติเงื่อนไขการสมรสให้เฉพาะชายและหญิงตามเพศที่กำหนด ทำให้คู่รักหลากหลายทางเพศขาดสิทธิและหน้าที่ทางกฎหมาย ทั้งตามประมวลกฎหมายและพาณิชย์ และตามกฎหมายอื่น ๆ ที่อ้างอิงคำว่า คู่สมรสสามีภริยา ทายาทโดยธรรม และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ มาณพ มีชำนาญ (2555) ทำการศึกษา เรื่องการศึกษาสภาพปัญหาความเสียเปรียบของคู่ความหลากหลายทางเพศอันเนื่องมาจากการไม่มีกฎหมายรับรองการสมรสในประเทศไทย ผลของการวิจัยพบว่า สามารถ จำแนกได้เป็น 8 ลักษณะปัญหา ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับการจดทะเบียนสมรสในประเทศไทยและผลของการจดทะเบียนสมรสในต่างประเทศ ปัญหาเกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สิน ปัญหาในการทำสัญญาคู่ร่วม ปัญหาเกี่ยวกับการทำประกันชีวิต ปัญหาเกี่ยวกับการถือครองที่ดินของคนสัญชาติไทยที่มีคู่ชีวิตเป็นชาวต่างชาติ ปัญหาเกี่ยวกับการใช้สิทธิคู่สมรสเพื่อหักลดหย่อนภาษี ปัญหาในการใช้สิทธิทางราชการในการเบิกค่ารักษาพยาบาล และปัญหาเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว

ข้อเสนอแนะ

จากข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษา ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีข้อเสนอแนะที่เป็นนัยยะในเชิงนโยบายที่สำคัญ ดังนี้

1. กระทรวงยุติธรรมควรขยายการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนมากกว่านี้ มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพ.ร.บ.คู่ชีวิต ในทุกรูปแบบของการสื่อสาร มิเช่นนั้นจะเกิดปัญหาความไม่พึงพอใจกับสิทธิของคู่ชีวิตที่ได้ไม่เท่าเทียมและครอบคลุมเหมือนคู่สมรส และควรแก้ไขสิทธิของคู่ชีวิตให้เท่าเทียมก่อนประกาศใช้

2. สถานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) ควรแก้ไขคำบัญญัติในพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. 2478 จากคำว่าชายหญิง เป็นคำว่าบุคคลสองบุคคล สามารถจดทะเบียนสมรสกันได้ อีกทั้ง ร่างพระราชบัญญัติการจดทะเบียนคู่ชีวิต พ.ศ. .... ควรบัญญัติให้เป็นบุคคลสองบุคคลสามารถจดทะเบียนคู่ชีวิตกันได้ ไม่ควรกำหนดเป็นบุคคลที่มีเพศเดียวกัน เพื่อเป็นตัวเลือกของคู่รักทุกเพศว่าพึงพอใจกับสิทธิที่ได้รับของคู่สมรสหรือคู่ชีวิต ทั้งนี้วิธีการนี้เป็นการไม่ขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชนที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 อีกด้วย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

หลังจากที่ได้ดำเนินการวิจัยเรื่อง บทบาทของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศที่มีต่อร่าง พ.ร.บ.คู่ชีวิต ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการดำเนินวิจัยหลังจากนี้คือ

1. ผลกระทบของปัญหาในการล่าช้าของกระบวนการประกาศใช้ร่าง พ.ร.บ.คู่ชีวิตที่มีต่อคู่รักที่มีความหลากหลายทางเพศ
2. การยอมรับในสิทธิของคู่ชีวิตของกลุ่มบุคคลทั่วไปที่มีฐานะที่เป็นพลเมืองไทยด้วยกัน

การอ้างอิง

ชวิณโรจน์ อธิพัชรพร (2559). สิทธิความเสมอภาคในการสมรสของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

นฤพนธ์ ดั่งวิเศษ.(ออนไลน์) แนวคิดทฤษฎีเรื่อง “ความหลากหลายทางเพศ”. จาก <http://www.sac.or.th/th/wp-content/uploads/2016/05/Sexual-diversity.pdf>

พระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. 2558 . *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 132/ตอนที่ 18 ก./หน้า 17-27/ 13 มีนาคม 2558.

มานพ มีชำนาญ (2555). การศึกษาสภาพปัญหาความเสียเปรียบของคู่ความหลากหลายทางเพศ อันเนื่องมาจากการไม่มีกฎหมายรับรองการสมรสในประเทศไทย . การค้นคว้าแบบอิสระนิติศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ร่างพระราชบัญญัติการจดทะเบียนคู่ชีวิต พ.ศ. .... (ออนไลน์) . จาก http://www.rlpd.go.th/rlpdnew/images/rlpd_5/2561/5.11.2561.pdf

วัชรภรณ์ รัตนโกเศศ-จันทร์เจริญ “ความเสมอภาคระหว่างชายและหญิงในเรื่องสิทธิส่วนบุคคลของหญิงมีสามีที่นอกเหนือจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ 545, หน้า 42

วิภาดา เอี่ยมคง.(2553). ผลสะท้อนของขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศในสังคมไทย Impact of LGBT movements in Thailand. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สิทธิมนุษยชน. (ออนไลน์). จาก <https://www.amnesty.or.th/latest/blog/62/>

สุไลพร ช่วงวิไล, “ตัวตนในเรื่องเล่า : การต่อรองทางอัตลักษณ์ของหญิงรักหญิง”, 2545 หน้า 23